

СПІВВІДНОШЕННЯ ДОЗВОЛІВ І ЗАБОРОН У МЕХАНІЗМІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ: ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Куракін О. М.

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри політології та загальноправових дисциплін
Національний університет «Запорізька політехніка»
вул. Університетська, 64, Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-0274-6530
kurakinoleksandr949@gmail.com*

Ключові слова: механізм правового регулювання, дозволи, заборони, реформи, євроінтеграція, Європейський Союз, Україна, повномасштабна війна.

Стаття присвячена дослідженню співвідношенню дозволів і заборон у механізмі правового регулювання на євроінтеграційному шляху української держави. Уточнено, що отримання членства в ЄС для України сприятиме лібералізації економічної, політичної та соціальної сфер, а також забезпечить необхідний рівень економічної стійкості і сприятиме збереженню незалежності держави. Отримання членства в ЄС для України можливе за умови досягнення відповідності європейським стандартам і нормам у різних суспільних сферах, а особливо в аспекті трансформації правового регулювання різних сфер суспільного життя. Уточнено поняття «механізм правового регулювання» та значення «дозволів» і «заборон», як його складників. Визначена відмінність українського та європейського механізмів правового регулювання, яка полягає в тому, що для ЄС характерна перевага дозволів над заборонами, а для України навпаки – перевага заборон над дозволами.

Розглянуті важливі документи, що регулюють співпрацю України з ЄС, зокрема: Угода про партнерство та співробітництво з ЄС, Угода про асоціацію України з ЄС, постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення первинної оцінки стану імплементації актів права ЄС (acquis ЄС)». Визначено, що інтенсифікація відносин України з ЄС позитивно вплине на механізм правового регулювання та вирішить наявні проблеми, зумовлені негативним «пострадянським впливом».

Виявлені основні напрямки співпраці Україна – ЄС, за якими європейська сторона розширила дозволи для української держави: торгівля (поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі), інвестиції (унікальний фінансовий інструмент Ukraine Facility), імміграція (надання українським громадянам прав на проживання, працевлаштування, вільне перебування тощо в країнах-учасницях) та технології (Європейський зелений курс). Окрім цього, ЄС підвищив рівень фінансової, технічної та гуманітарної допомоги для реалізації законодавчих реформ з метою наближення до європейських стандартів.

Для досягнення відповідності вимогам ЄС та інтенсифікації євроінтеграційних процесів необхідно впровадити зміни у правовому регулюванні всіх сфер життєдіяльності держави і суспільства. Підвищити рівень розвитку української держави та наблизити Україну до стандартів ЄС можливо шляхом імплементації європейського досвіду та ефективного використання наданих європейською стороною можливостей, таких як фінансова, технічна, технологічна та правова допомога. Переїняття та імплементація європейського досвіду щодо механізму правового регулювання, ефективного використання можливостей, наданих ЄС – все це дозволить підвищити розвиток української держави та прискорити процес євроінтеграції в Україні.

THE RELATIONSHIP OF PERMISSIONS AND PROHIBITIONS IN THE MECHANISM OF LEGAL REGULATION: EUROPEAN INTEGRATION PERSPECTIVES OF UKRAINE

Kurakin O. M.

Doctor of Law, Professor;

Professor at the Department of Political Science and General Legal Disciplines

Zaporizhia Polytechnic National University

Universytetska str., 64, Zaporizhzhia, Ukraine

orcid.org/0000-0002-0274-6530

kurakinoleksandr949@gmail.com

dimly@ukr.net

Key words: *mechanism of legal regulation, permits, prohibitions, reforms, European integration, European Union, Ukraine, full-scale war.*

The article is devoted to the study of the ratio of permits and prohibitions in the mechanism of legal regulation on the path of the Ukrainian state to European integration. It was specified that obtaining EU membership for Ukraine will contribute to the development of the economic, political and social spheres, as well as ensure the necessary level of economic stability and contribute to the preservation of the state's independence. Obtaining EU membership for Ukraine is possible on the condition of achieving compliance with European standards and norms in various social spheres, and especially in the aspect of legislation and legal regulation of various social spheres. The concept of «mechanism of legal regulation» has been specified, the specifics of the «permit» and «prohibition» categories have been determined. The difference between the Ukrainian and European mechanisms of legal regulation is determined, which is that the EU is characterized by the superiority of permits over prohibitions in the mechanism of legal regulation, while for Ukraine, on the contrary, the superiority of prohibitions over permits.

Considered important documents that regulate Ukraine's cooperation with the EU, in particular: the Agreement on partnership and cooperation with the EU, the Agreement on the association of Ukraine with the EU, the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine «On the approval of the Procedure for conducting an initial assessment of the state of implementation of EU law acts (EU *acquis*)». It was determined that the intensification of Ukraine's relations with the EU can positively affect the improvement of the mechanism of legal regulation and solve existing problems caused by the negative «post-Soviet influence».

The main directions of cooperation between Ukraine and the EU were identified, according to which the European side expanded the permits for the Ukrainian state: trade (deepened and comprehensive free trade zone), investments (the unique financial instrument Ukraine Facility), immigration (granting Ukrainian citizens the rights of residence, employment, free stay etc. in participating countries) and technology (European Green Deal). In addition, the EU increased the level of financial, technical and humanitarian assistance to implement legislative reforms and achieve compliance with European standards.

To achieve compliance with EU requirements and speed up European integration processes, it is necessary to implement reforms and implement changes in the mechanism of legal regulation, in particular in such areas as financial control, social policy, environmental protection, agriculture, financial and budgetary regulations. It is possible to increase the level of development of the Ukrainian state and bring Ukraine closer to EU standards by implementing European experience and effectively using the opportunities provided by the European side, such as financial, technical, technological and legal assistance. Adoption and implementation of European experience regarding the mechanism of legal regulation, effective use of the opportunities provided by the EU – all this will improve the development of the Ukrainian state and accelerate the process of European integration in Ukraine.

Постановка проблеми. Сучасна українська держава має чітко визначений вектор зовнішньої політики – європейська та євроатлантична інтеграція. Цей напрямок розвитку України закріплений на законодавчому рівні. Так, в Законі України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» зазначено, що однією із основних засад зовнішньої політики є «забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі» [1].

Реалізація євроінтеграційних прагнень дозволить Україні посилити статус активного суб'єкту на європейській та світовій арені, підвищити рівень економічного, соціально-культурного та політичного розвитку. Окрім цього, євроінтеграційні процеси сприяють розвитку незалежності, збереження національних цінностей та інтересів, економічної безпеки та добробуту України.

Шлях України до ЄС досить складний і тривалий, він характеризується різними етапами з моменту набуття незалежності української держави у 1991 р. За період незалежності співпраця Україна – ЄС характеризувалася різним рівнем інтенсивності, але з 2014 р. відбувається поступова нарощування зусиль у цьому напрямку.

Наразі процес європейської інтеграції відбувається в умовах повномасштабної російсько-української війни, яка впливає не тільки на внутрішньодержавні процеси в Україні, а й на її зовнішню політику та всю європейську спільноту загалом.

Зміни статусів політичних акторів на геополітичній арені, інтенсифікація взаємовідносин Україна – ЄС, вплив повномасштабної російсько-української війни на європейську спільноту – все це актуалізують дослідження євроінтеграційних процесів. А особливе місце в аспекті євроінтеграції посідає правове регулювання суспільних відносин, що, на нашу думку, виступає основою не тільки для розвитку України, а й для пришвидшення та вдосконалення перебігу євроінтеграції.

Виклад основного матеріалу. Проблематика механізму правового регулювання викликає зацікавленість багатьох сучасних науковців різних спеціальностей. Це зумовлено наявністю недосконалостей у вітчизняному законодавстві, особливостями сучасного етапу розвитку української держави та підвищенням уваги світової спільноти до України внаслідок зміцнення її статусу на світовій арені через вплив російсько-української війни.

У контексті нашого дослідження зазначимо, що співвідношенню дозволів та заборон у механізмі правового регулювання приділено велику увагу з боку науковці (М. Кельман, Р. Кельман, А. Коструба, І. Сирота, Т. Тарахонич та ін.), як і різні аспекти євроінтеграції України (А. Аслунд, А. Андрейченко, З. Дарвас, О. Мельник, Т. Павлушенко, С. Череватий та ін.).

Наразі зростання уваги науковців до питання механізму правового регулювання в умовах європейської інтеграції України зумовлено інтенсифікацією відносин із ЄС, змінами у взаємодії України з країнами-партнерами та зміною статусу України в європейському просторі.

Не дивлячись на наявність великої кількості наукових праць теоретичного та практичного спрямування, деякі аспекти вказаної тематики залишаються недостатньо розкритими й дослідженими. Зокрема, більш глибокого вивчення та аналізу, на нашу думку, потребує співвідношення дозволів та заборон у вітчизняному механізмі правового регулювання як тригер євроінтеграційного курсу зовнішньої політики України. Тому детальне дослідження вказаної проблематики є актуальним і важливим для сучасної науки, як в теоретичному, так і в практичному аспектах.

Метою статті є дослідження співвідношення дозволів та заборон у вітчизняному механізмі правового регулювання в умовах реалізації євроінтеграційних прагнень української держави, виявлення досягнень України на шляху до вступу в ЄС, визначення можливостей та перспектив для нашої держави з метою підвищення ефективності реалізації її євроінтеграційної зовнішньої політики.

Євроінтеграція для України має досить важливе значення, що зумовлено такими перспективами, як розбудова демократичних інституцій, підвищення рівня безпеки й стабільності в політичній та інших сферах. Отримання членства в ЄС та європейських безпекових структурах дозволить підвищити ефективність координації дій з країнами Європи в таких аспектах, як дотримання прав, свобод та інтересів громадян, вирішення проблем, пов'язаних із російсько-українською війною тощо.

Як зазначає Х. Романів, «оскільки Україна є частиною Європи та європейської культури, то інтеграційні процеси з європейськими структурами є об'єктивно зумовлені як національним, так і культурним розвитком і, безперечно, правовим. Така інтеграція є природним процесом в умовах національного відродження, зростаючого усвідомлення народом України своєї європейської ідентичності та своїх базових національних інтересів» [2, с. 384].

Успішність євроінтеграційних перспектив для України обумовлюється ефективністю реалізації проєвропейських реформ в різних суспільних сферах та адаптацією законодавства до норм ЄС, зокрема. Слід зазначити, що сучасні українські реалії в умовах повномасштабної російсько-української війни досить сильно вирізняють Україну на фоні інших претендентів на членство в ЄС. Так, «головною особливістю нинішнього етапу руху до ЄС є те, що наша країна ціною величезних жертв відстоює

свій європейський вибір і захищає ЄС від російської агресії. На відміну від інших країн-претендентів, на українському напрямі сфокусований комплекс політико-безпекових факторів геополітичного масштабу, які мають вирішальне значення для майбутнього устрою Європи і світу. У цьому ексклюзивність і вага євроінтеграції України» [3, с. 62].

Одним з показників ефективності євроінтеграції України є відповідність європейським нормам та стандартам багатьох суспільних сфер, зокрема політичної, правової, економічної, соціальної. Зрозуміло, що для досягнення такої відповідності необхідно впровадити зміни у правовому полі регулювання вказаних напрямів.

Зауважимо, що концепт «механізм правового регулювання» є досить складним і багатограним, він дозволяє узагальнити, систематизувати та інтегрувати всі аспекти регулятивних властивостей права. Визначаючи поняття механізм правового регулювання, В. Горшеньов зазначає, що він «складається з двох полярних елементів: по-перше, це способи впливу, дозволи і заборони (активний бік), по-друге, це способи реалізації, котрі виявляються у фактичній поведінці людей, вчиненні дій чи утриманні від них (результативний бік) [4, с. 70]. Механізм правового регулювання включає:

- «засоби (норми права, суб'єктивні права і юридичні обов'язки, правозастосовні акти (акти застосування норм права);
- способи (дозвіл, зобов'язання, заборона);
- форми (використання, виконання, додержання, застосування)» [5].

Тобто дозволи і заборони є важливими способами здійснення правового регулювання у різних суспільних сферах. Дозволи та заборони, а також їх співвідношення впливають на розвиток держави, особливості та специфіку правового регулювання в різних секторах та сферах.

Досліджуючи сутність категорій «дозволи» і «заборони», їх історичний розвиток та роль у механізмі правового регулювання, О. Братко визначає їх як парні категорії та стверджує, що «домінування заборон у первісному суспільстві, причому таке, яке надавало всій системі регулювання, у загальному, заборонний характер: І хоча табу не зводиться до однієї лише норми-заборони, але у його основі все ж лежала безумовна заборона» [6, с. 53].

Тобто, суспільства, які знаходились на нижчому рівні розвитку характеризуються перевагою заборон над дозволами у механізмі правового регулювання. Відповідно, із розвитком держави кількість дозволів поступово збільшується.

У дослідженні співвідношення дозволів і заборон у механізмі правового регулювання в умовах реалізації євроінтеграційних прагнень України доцільно охарактеризувати основні етапи взаємодії

української держави з ЄС та центральні нормативно-правові акти, що регулюють цю взаємодію. На думку українських вчених І. Щербатюк та Е. Кадебської, можна виділити два основні етапи співпраці:

1. Період з 1991 р. до 2014 р., коли почав зароджуватися системний політичний діалог, налагоджувалися партнерські відносини в різних суспільних сферах, розроблялася та впроваджувалася договірно-правова основа для співпраці. В цей період поступово утверджувався європейський інтеграційний вектор української держави.

2. Період з 2014 р. і до теперішнього час, під час якого набувається нова якісна основа для взаємодії, «партнерство Україна – ЄС набуло в рамках Угоди про асоціацію – остаточне закріплення незворотності євроінтеграційного курсу України, спільне протистояння агресії Росії» [7, с. 204].

Початок укріплення партнерських відносин України з ЄС припадає на період початку російської агресії на Сході України у 2014 р., а після повномасштабного вторгнення росії в лютому 2022 р. відбувається інтенсифікація відносин: «Євросоюз продемонстрував свою рішучість інтегрувати постраждалу від війни країну, швидко схваливши її заявку на членство та надавши статус кандидата у червні 2022 р. Згодом, у грудні 2023 р., Європейська Рада вирішила розпочати переговори з Україною про вступ, але лише після того, як Україна завершить подальші реформи щодо встановлення верховенства права та ефективного врядування. Війна ускладнює процес вступу, але Україна може поступово працювати над виконанням умов» [8].

Тобто, повномасштабна російсько-українська війна не завдала негативного впливу євроінтеграційним процесам, а навпаки – прискорила реалізацію реформ в нашій державі, зміцнила взаємовідносини з ЄС та країнами-членами й посилила усвідомленість українських громадян щодо необхідності вступу в ЄС.

Важливим документом щодо євроінтеграції України є Угода про партнерство та співробітництво з ЄС від 14 червня 1994 р., а набула чинності 1 березня 1998 р. [9]. Цей документ є правовою основою взаємовідносин Україна – ЄС, що регулює співпрацю в різних аспектах: політичному, гуманітарному, торговельно-економічному. Це важливий інструмент залучення української держави до європейського ринку та Світової організації торгівлі.

Наступним значимим нормативно-правовим документом є Угода про асоціацію України з ЄС, в якому стверджується необхідність «розвитку багаторівневого управління як одного з напрямів європейської інтеграції України, на співробітництві, зокрема територіальному, у сфері регіональної політики, активізації зв'язку між національними, регіональними та місцевими органами влади та представниками громадянського суспільства» [10].

У 2023 р. був прийнятий важливий нормативно-правовий документ – Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2023 року «Про затвердження Порядку проведення первинної оцінки стану імплементації актів права ЄС (acquis ЄС)» [11], який дозволив реалізувати аналіз досягнень та помилок української держави на шляху євроінтеграції.

Спираючись на зміст згаданих вище документів і керуючись загальною парадигмою правового регулювання суспільних відносин у країнах ЄС, можна дійти висновку, що необхідним та важливим є впровадження у вітчизняну правову систему багаторівневого управління, притаманного європейським країнам, відповідно якій органи управління всіх рівнів, громадянські інституції та неурядові організації визнаються рівними суб'єктами політико-правових відносин. При цьому, для підвищення ефективності євроінтеграції України важливою є не лише реалізація законодавчих реформ, а й зміни у діяльності політичних та громадянських інституцій і вирішення наявних в суспільстві проблем.

Аналізуючи механізм правового регулювання, притаманний європейським країнам та Україні, можна відзначити основну відмінність, що полягає у співвідношення дозволів і заборон в європейському механізмі правового регулювання та характеризується перевагою перших над другими, на відміну від українського механізму правового регулювання, де заборони превалюють над дозволами.

Це, пере усім, зумовлено тим, що механізм правового регулювання в Україні формувалася під впливом «радянської системи», домінуючими в якій були саме заборони. За 33 роки незалежності Україні не вдалось повністю позбавитись негативного пострадянського впливу та змінити, зокрема, баланс між дозволами і заборонами у механізмі правового регулювання.

Процес євроінтеграції відкриває для української держави безліч можливостей щодо перейняття успішного досвіду трансформації правового регулювання у різних суспільних сферах. Серед таких можливостей можна виділити фінансову, технічну, технологічну та правову допомогу європейських країн, спрямовану на досягнення Україною відповідності нормам та стандартам ЄС.

Не дивлячись на широкий перелік проблем України на шляху євроінтеграції, не можна не відмітити й певні успіхи. В аспекті нашого дослідження доцільно проаналізувати основні досягнення щодо розширення дозволів та надання можливостей з європейського боку у геополітичному дискурсі. Наразі співпраця України з ЄС відбувається за багатьма напрямками, зокрема:

- торгівля та інвестиції;
- енергетика та транспортна сфера;

- внутрішні справи та юстиція;
- реформування законодавства, відповідно до вимог ЄС;
- співпраця в науковій та технологічній сфері;
- безпека та транскордонне співробітництво;
- охорона навколишнього середовища.

Відповідно до даних Українського центру економічних і політичних досліджень імені О. Разумкова для успішної реалізації євроінтеграційних прагнень України важливими напрямками є: «адаптація національного законодавства до європейського правового простору, поглиблення інтеграції українського бізнесу до ринків ЄС, практичне запровадження безвізів у різних сферах, подальша секторальна інтеграція тощо» [3].

Так, на початку 2023 р. Європейською комісією було опубліковано Аналітичний звіт щодо реалізації законодавчих реформ, які наблизять Україну до стандартів та вимог ЄС. В цьому звіті зазначено, що українська держава «продемонструвала хороший рівень готовності лише у чотирьох розділах: енергетика (15), Митний союз (29), зовнішні відносини (30) та зовнішня, безпекова й оборонна політика (31). Натомість у семи секторах Україна перебуває на ранній стадії підготовки або майже не готова. Зокрема йдеться про фінансовий контроль (32), вільне переміщення працівників (2), право інтелектуальної власності (7), соціальна політика і зайнятість (19), довкілля та зміна клімату (27), сільське господарство та розвиток сільських територій (11), рибальство (13) та фінансові й бюджетні положення (33)» [12].

Щодо інших секторів зазначено, що рівень готовності варіюється від «помірного» до «деякого рівня підготовки». При цьому, не надано оцінки щодо готовності такого сектору, як «Судова система та основоположні права», який є надзвичайно важливим для надання членства в ЄС українській державі.

Тому, оцінюючи готовність України до вступу в ЄС, можна сказати, що наразі є позитивна динаміка реалізації реформ, при цьому необхідною є подальше вдосконалення багатьох сфер, включаючи законодавство та розвиток необхідних інститутів для отримання членства.

Слід зазначити, що впровадження змін є необхідним не лише на державному рівні, а на регіональному та місцевому. Українські науковці виділяють три сфери, які слід реформувати для досягнення відповідності європейським стандартам:

1. Політичний критерій – стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, права людини та повагу та захист меншин;
2. Економічний критерій – дієва ринкова економіка та здатність справлятися з конкуренцією та ринковими силами.
3. Правовий критерій – здатність брати на себе зобов'язання членства (прийняття та імплементація).

тацію законодавства, узгодженого з директивами і нормами ЄС, так званих *acquis communautaire* або *acquis*)» [13].

Впровадження змін, створення необхідним інституцій та реформування законодавства в Україні сприятиме прискоренню вступу до ЄС, зміцненню потенціалу в оборонній сфері для відновлення територіальної цілісності України та перемоги в російсько-українській війні та збереженню стійкості в економічній сфері, розвитку гуманітарного та людського капіталу в надскладних умовах війни.

Не дивлячись на те, що співпраця України з ЄС набула більшої інтенсивності після початку російсько-української війни, можна говорити про розширення дозволів для української держави ще до початку повномасштабного вторгнення. Так, у 2017 р. набула чинності Угода про асоціацію, яка включала поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі. «Найбільший прогрес інтеграція мала у сфері торгівлі товарами, яка зараз здебільшого є вільною, хоча деякі відмінності між правилами та процедурами зберігаються. Дія решти мит ЄС була тимчасово призупинена після вторгнення Росії в Україну» [14].

Окрім сфери торгівлі, ЄС розширила можливість для України в аспекті імміграції. Ще до початку війни питання імміграції було предметом двосторонніх угод між Україною та ЄС, а у 2022 р. була активована Директива ЄС про тимчасовий захист (2001/55/ЄС), яка передбачала надання українським громадянам прав на проживання, працевлаштування, вільне перебування тощо в країнах-учасницях.

Важливим для України в аспекті євроінтеграції є Європейський зелений курс, основною ідеєю якого є «перетворення Європи на перший у світі кліматично нейтральний континент до 2050 року, розвиток економіки, покращення здоров'я населення та якості життя, а також вирішення кліматичних та екологічних проблем» [15]. В рамках цієї угоди передбачається направлення коштів на відбудову української держави. Таке фінансування з однієї сторони є важелем фінансового впливу ЄС на Україну, а з іншої – це ініціатива, що передбачає синергію вже існуючих секторів та форматів взаємодії.

Наступним аспектом, важливим для України на шляху до євроінтеграції, є надання гуманітарної підтримки та допомоги українській державі, необхідної в умовах повномасштабної російсько-української війни. Так, «лише за перший рік повномасштабної війни Росії проти України країни ЄС прийняли понад 6 млн. громадян України (найбільше Німеччина, Польща, Чехія), а Євросоюз виділив зі свого бюджету 3,7 млрд. євро на допомогу їм. Таку солідарну політику власних урядів та політику всебічної допомоги

Європейського Союзу Україні підтримували у 2023 р. понад 70 % громадян країн-членів ЄС» [16]. Такий рівень фінансової та ідеологічної підтримки свідчить про готовність сприяти Україні у протистоянні росії, розширення можливостей для української держави та подальше надання членства в ЄС.

Також важливо розглянути регулювання надання фінансової допомоги українській державі. Європейський Союз надає технічну та фінансову підтримку країнам-кандидаткам в рамках проекту *The Instrument for Pre-accession Assistance*, IPA з метою проведення реформування та реалізації змін для досягнення відповідності європейським стандартам. Зважаючи на повномасштабну війну в Україні, ЄС впроваджує унікальний фінансовий інструмент підтримки української держави – *Ukraine Facility*. Це проект комплексної підтримки, запланований на період з 2024 до 2027 рр., в рамках якого планується надати до 50 млрд. євро, в тому числі «17 млрд. євро у вигляді безповоротної допомоги (грантів) і 33 млрд. євро кредитних ресурсів. Про таке рішення Європейська комісія повідомила 20 червня 2023 року» [16].

Метою проекту *Ukraine Facility* є розвиток, відновлення та модернізація країни, необхідна для досягнення рівня європейських стандартів. Перспективи будуть доступними для державної влади, місцевого самоврядування, бізнесу та громадськості.

Основними складовими *Ukraine Facility* є:

1. «Фінансова підтримка на макрорівні у формі грантових та кредитних ресурсів. Загалом 39 млрд. євро буде виділено для макрофінансової стабільності, інвестицій у швидке відновлення і впровадження реформ, котрі Україна має реалізувати як кандидат.

2. Інвестиції в Україну. Така допомога призначена для залучення приватних і державних інвестицій, фінансування відновлення та реконструкцію. Цей механізм буде реалізовуватися через змішаний механізм фінансових гарантій, на що виділятиметься 8 млрд. євро, але за рахунок мультиплікації планується мобілізувати 17,8 млрд. євро.

3. Технічна допомога та інші допоміжні заходи, в т. ч. мобілізація досвіду щодо реформ, гранти муніципалітетам та інші форми двосторонньої підтримки. Також можуть бути профінансовані інші заходи, спрямовані на подолання наслідків війни, наприклад щодо відшкодування військової шкоди. Загалом це підтримка імплементації європейського законодавства і спроможності уряду, регіональних і місцевих влад, а також громадянського суспільства. Така складова також покриватиме субсидії процентної ставки для позик, наданих Україні в межах першого рівня. Очікувана сума допомоги – 3 млрд. євро» [17].

Таким чином, наведений вище аналіз основних напрямів взаємодії ЄС та України, дає підстави стверджувати, що країни об'єднаної Європи розширюють можливості та дозволи для української держави, яка знаходиться в умовах повномасштабної війни.

Враховуючи вплив країн-членів ЄС, відбуваються й поступові зміни у механізмі правового регулювання, зокрема щодо співвідношення дозволів та заборон – поступово відбувається збільшення дозволів і зменшення заборон. При цьому, притаманні українській державі обмеження та недоліки у механізмі правового регулювання потребують подальшого вдосконалення, що є важливим напрямком євроінтеграції.

Тому важливо повністю позбутися негативного пострадянського впливу на систему правового регулювання в Україні, що можливо реалізувати, шляхом імплементації європейського досвіду та ефективного використання можливостей, наданих ЄС (технічна, технологічна, правова та фінансова допомога для досягнення відповідностей європейським нормам і стандартам). Це дозволить підвищити рівень розвитку української держави в правовому, політичному та соціально-економічному аспектах, а також позитивно вплине на ефективність та швидкість реалізації євроінтеграції.

Висновки. Євроінтеграція для України – це можливість підвищити рівень економічної, політичної, соціальної сфер, забезпечити необхідний рівень економічної безпеки та зберегти національні цінності.

Для підвищення ефективності євроінтеграції важливо впровадити зміни та реформи, які наблизять Україну до стандартів і норм ЄС. Особливо це стосується правового регулювання різних суспільних сфер. Характеризуючи сутність категорії «механізм правового регулювання», розкриваючи специфіку співвідношення дозволів і заборон важливо зазначити, що вони є парними категоріями, співвідношення яких характеризує в певній мірі суспільний розвиток. Суспільства з низьким рівнем розвитку характеризуються перевагою заборон

над дозволами, і навпаки – чим більша перевага дозволів над заборонами, тим вищий рівень розвитку країни. Вдосконалення механізму правового регулювання в Україні у цьому напрямку є важливою складовою процесу євроінтеграції.

Українська держава розпочала свій євроінтеграційний шлях з моменту набуття незалежності у 1991 р., при цьому найбільшої інтенсивності взаємовідносин з ЄС набули після повномасштабного вторгнення російської армії на українську територію. Прийняті угоди між Україною та ЄС щодо подальшої співпраці сприяють розширенню можливостей та укріпленню взаємовідносин за різними напрямками: торгівля, інвестиції, законодавство, наука та технології, безпека, охорона навколишнього середовища тощо.

Особливого впливу на розвиток відносин Україна – ЄС завдала повномасштабна російсько-українська війна, яка зміцнила взаємодію та підвищила рівень допомоги для досягнення українською стороною відповідності європейським стандартам та нормам. Наразі впроваджуються зміни у механізмі правового регулювання в Україні, відбувається поступове збільшення дозволів, що наближає українську державу до європейських стандартів.

Основними сферами, в яких ЄС розширила дозволи для України є торгівля та інвестиції, імміграція та технології. Окрім цього, Європейський Союз підвищив рівень фінансової, гуманітарної та технічної допомоги для проведення реформ та впровадження змін в українське законодавство і відновлення держави, що знаходиться в умовах війни. Тобто наразі спостерігається розширення дозволів та збільшення можливостей для України з метою прискорення євроінтеграції.

При цьому, Україні потрібно проводити подальшу діяльність щодо впровадження стандартів ЄС у правовому регулюванні. Перейняття та імплементація європейського досвіду правового регулювання разом із ефективним використанням можливостей, наданих ЄС дозволять підвищити розвиток української держави та прискорити процес євроінтеграції України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
2. Романів Х. Євроінтеграція національного приватного права як умова правового прогресу. *Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Львів, 10 грудня 2021 р.) / за заг. ред. І. В. Красницького. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ. 2021. 404 с.
3. Україна на шляху до ЄС: реалії і перспективи. № 1–2 (187–188). 2022. Український центр економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова. 132 с. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf
4. Лепех Л.Л. Вимоги до правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. № 21. Ч. 1. 2013. С. 67–70.
5. Семіног С. В. Праксеологічний погляд на правовий механізм компенсації за пошкоджене або знищене майно внаслідок збройної агресії РФ: частина перша. *Київський часопис права*. 2023. №. 3. С. 115–121.

6. Остапенко О. І. Про заборони та обмеження в адміністративному праві. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Юридичні науки.* № 2. Вип. 5. 2018. С. 51–59.
7. Щербатюк І., Кадебська Е. Процес взаємодії України та ЄС в системі міжнародних відносин. REBUILD UKRAINE: справа всього цивілізованого світу. Вежа-Друк, 2023. С. 204–208.
8. European Council conclusions of 15 December 2015. European Council. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/12/15/european-council-conclusions-14-and-15-december-2023/>
9. Угода про партнерство та співробітництво між Україною та ЄС. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text
10. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Ратифіковано із заявою Законом України від 16.09.2014. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
11. Про затвердження Порядку проведення первинної оцінки стану імплементації актів права Європейського Союзу (acquis ЄС): Постанова від 28.02.2023 № 189. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189-2023-%D0%BF#Text>
12. Звіт про виконання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2022 рік. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf
13. Кошелюк М., Трофін Л. Огляд програм Європейського Союзу, доступних для заявників з України. Січень 2024. 60 с. URL: <https://eef.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/Posibnyk-Oglyad-program-YES-dostupnyh-dlya-zayavnykiv-z-Ukrainy.pdf>
14. Пожар А., Пантелеймоненко А. Перспективи та проблеми європейської інтеграції України. *Економіка та суспільство*, 2024. Вип. 65. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4426/4359>
15. The European Green Deal. URL: <https://eu4ukraine.eu/en/greendeal-en>
16. Mygal M. Ukrainian Facility або 50 мільярдів євро від ЄС на відновлення: що має зробити Україна. Інститут аналітики та адвокації. 21 червня 2023. URL: <https://iaa.org.ua/articles/ukrainian-facility-abo-50-milyardiv-yevro-vid-yes-na-vidnovlennya-shho-maye-zrobyty-ukrayina/>
17. Proposal for a Regulation of the European parliament and of the council on establishing the Ukraine Facility. Brussels, 2023. 15 p. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-06/COM_2023_338_1_EN_ACT_part1_v6.pdf

REFERENECES

1. Zakon Ukrainy «Pro zasady vnutrishnoi i zovnishnoi polityky» vid 01.07.2010 № 2411-VI [Law of Ukraine “On Principles of Internal and Foreign Policy” dated July 1, 2010 No. 2411-VI]. [in Ukrainian]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
2. Romaniv, Kh. (2021). Yevrointehratsiia natsionalnogo pryvatnogo prava yak umova pravovoho prohresu [European integration of national private law as a condition for legal progress]. *Materialy V Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii (m. Lviv, 10 hrudnia 2021 r.) / za zah. red. I.V. Krasnytskoho.* Lviv : Lvivskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav. 2021. 404 s. [in Ukrainian].
3. Ukraina na shliakhu do YeS: realii i perspektyvy [Ukraine on the way to the EU: realities and prospects]. № 1–2 (187–188). 2022. *Ukrainskyi tsentr ekonomichnykh i politychnykh doslidzhen imeni Oleksandra Razumkova.* 132 s. [in Ukrainian]. URL: https://razumkov.org.ua/images/journal/NSD187-188_2022_ukr_full.pdf
4. Lepekh L. L. (2013). Vymohy do pravovoho rehulivannia. [Requirements for legal regulation]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu.* No. 21. Ch. 1. P. 67–70. [in Ukrainian].
5. Seminoh S.V. (2023). Prakseolohichni pohliad na pravovyi mekhanizm kompensatsii za poshkodzhene abo znyshchene maino vnaslidok zbroinoi ahresii RF: chastyna persha [A praxeological view of the legal mechanism of compensation for damaged or destroyed property as a result of the armed aggression of the Russian Federation: part one]. *Kyivskiy chasopys prava.* № 3. S. 115–121. [in Ukrainian].
6. Ostapenko O.I. (2018). Pro zaborony ta obmezhennia v administratyvnomu pravi. [On prohibitions and restrictions in administrative law]. *Visnyk NU “Lvivska politekhnika”.* Seriya : Yurydychni nauky. No 2. Vyp. 5. P. 51–59 [in Ukrainian].
7. Shcherbatiuk, I., Kadebska, E. (2023). Protses vzaiemodii Ukrainy ta YeS v systemi mizhnarodnykh vidnosyn [The process of interaction between Ukraine and the EU in the system of international relations]. REBUILD UKRAINE: справа vsogo tsvivilizovanoho svitu. Vezha-Druk. S. 204–208. [in Ukrainian].
8. European Council conclusions of 15 December 2015 [European Council conclusions of 15 December 2015]. European Council. [in Ukrainian]. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/12/15/european-council-conclusions-14-and-15-december-2023/>

9. Uhoda pro partnerstvo ta spivrobotnytstvo mizh Ukrainoiu ta YeS [Agreement on partnership and cooperation between Ukraine and the EU]. [in Ukrainian]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012#Text
10. Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand]. Ratyfikovano iz zaiavoiu Zakonom Ukrainy vid 16.09.2014. [in Ukrainian]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
11. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia pervynnoi otsinky stanu implementatsii aktiv prava Yevropeiskoho Soiuzu (acquis YeS) [On the approval of the Procedure for conducting an initial assessment of the state of implementation of the acts of the European Union (EU acquis)]: Postanova vid 28.02.2023 № 189. [in Ukrainian]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/189-2023-%D0%BF#Text>
12. Zvit pro vykonannia uhody pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu ta Yevropeiskym Soiuzom za 2022 rik [Report on the implementation of the association agreement between Ukraine and the European Union for 2022]. [in Ukrainian]. URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/zvit_pro_vykonannya_ugody_pro_asociaciyu_za_2022_rik.pdf
13. Kosheliuk, M., Trofin, L. (2024). Ohliad proham Yevropeiskoho Soiuzu, dostupnykh dlia zaiavnykiv z Ukrainy [Overview of European Union programs available to applicants from Ukraine]. 60 s. [in Ukrainian]. URL: <https://eef.org.ua/wp-content/uploads/2024/03/Posibnyk-Oglyad-program-YES-dostupnyh-dlya-zayavnykiv-z-Ukrai-ny.pdf>
14. Pozhar, A., Panteleimonenko, A. (2024). Perspektyvy ta problemy yevropeiskoi intehtratsii Ukrainy [Prospects and problems of European integration of Ukraine]. Ekonomika ta suspilstvo. Vyp. 65. [in Ukrainian]. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4426/4359>
15. The European Green Deal. URL: <https://eu4ukraine.eu/en/greendeal-en>
16. Mygal, M. (2023). Ukrainian Facility abo 50 miliardiv yevro vid YeS na vidnovlennia: sheho maie zrobyty Ukraina [Ukrainian Facility or 50 billion euros from the EU for recovery: what Ukraine should do]. Instytut analityky ta advokatsii. [in Ukrainian]. URL: <https://iaa.org.ua/articles/ukrainian-facility-abo-50-milyardiv-yevro-vid-yes-na-vidnovlennya-shho-maye-zrobyty-ukrayina/>
17. Proposal for a Regulation of the European parliament and of the council on establishing the Ukraine Facility. Brussels, 2023. 15 p. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2023-06/COM_2023_338_1_EN_ACT_part1_v6.pdf